

Zorba-Kurban Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zorba-Kurban Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33618>

Özet

Zorba-Kurban Ölçeği, bireylerin okul veya sosyal çevre içerisindeki **zorbalık** rollerini (zorba, kurban veya zorba/kurban) ve bu rollerin şiddetini deşerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, S. Demirbaş-Bolat tarafından 2010 yılında yapılan bir Yüksek Lisans Tezi kapsamında Türkçe'ye **uyarlaması** gerçekleştirilmiş ve ilköğretim öğrencileri üzerinde kullanılmıştır. Temel amacı, öğrencilerin **zorba** ve **kurban** olma durumlarının yaygınlığını ve ilişkili faktörlerini akademik bir çerçevede incelemektir.

Bu araç, özellikle gelişimsel psikoloji ve eğitim psikolojisi alanlarında, okul temelli müdahale programlarının planlanması ve zorbalıkla mücadele stratejilerinin etkinliğinin ölçülmesi için kritik veriler sağlamaktadır. Ölçeğin **uyarlama** çalışması, orijinal formun psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne uygunluğunu test etmeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Zorbalık, Kurban, Zorba-Kurban, Okul Zorbalığı, İlköğretim, Psikometrik Araç, Sosyal Çatışma.

Yazarlar

Demirbaş-Bolat, S. (Uyarlayan).

Amaç

Zorba-Kurban Ölçeği'nin temel amacı, ilköğretim çağındaki öğrencilerin akranları arasında sergilediği zorbalık davranışları ve türlerini, aynı zamanda öğrencilerin bu davranışlara maruz kalma (**kurban** olma) düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçüm, okul ortamındaki sosyal dinamikleri ve risk altındaki öğrenci gruplarını belirlemeye yardımcı olur.

Ölçek, araştırmacılara ve eğitimcilerle, bireysel ve çevresel risk faktörlerini deşerlendirme imkanı sunarak, zorbalık önleme ve müdahale etme çabalarına bilimsel bir temel sağlamaktadır. Ölçek, zorbalık ve mağduriyetin farklı alt boyutlarını inceleyerek, bu davranışların altında yatan psikososyal mekanizmaları anlamasına katkıda bulunur.

Yapı

Ölçek, genellikle iki ana psikolojik yapıyı ölçmektedir: **Zorbalık** (Bullying) ve **Kurban Olma** (Victimization). **Zorbalık**, kasıtlı, tekrarlayıcı ve güç dengesizliği içeren saldırgan davranışları ifade ederken; **Kurban Olma**, bu tür davranışlara hedef olma durumunu tanımlar. Ölçek,

genellikle hem fiziksel hem de sözel, sosyal veya ilikisel zorbalık türlerini kapsayan maddeler içerir.

Bu yapı, öğrencilerin sosyal rollerini ve akran ilişkilerindeki konumlarını belirlemeye odaklanır. **Psikometrik** olarak, ölçeğin maddeleri, öğrencilerin kendilerini zorba, kurban veya zorba/kurban (proaktif ve reaktif zorbalık sergileyen) olarak tanımlamalarına olanak tanıyan frekans temelli cevap formatlarına sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Demirbağ-Bolat'ın (2010) tez çalışmasında detaylı olarak sunulmuştur. Bir **uyarlama** çalışması olması nedeniyle, orijinal ölçeğin yapısal geçerliğinin Türk örneğinde korunup korunmadığını incelenmiştir.

Genellikle, bu tür adaptasyon çalışmaları yapı geçerliği (faktör analizi yoluyla) ve ölçüt geçerliği (örneğin, öğretmen değerlendirmeleri veya diğer zorbalık ölçekleri ile korelasyon) yöntemleri kullanılarak ölçeğin amaçlanan yapıya doğru bir şekilde ölçtüğü teyit edilmeye çalışılır. Ancak, kaynakta bu geçerlik değerlerine ilişkin özet bilgi bulunmamaktadır; detaylar tezin tamamında yer almaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri de adaptasyon çalışmasının önemli bir parçasıdır. **Güvenirlilik**, ölçüm aracının tutarlılığı ifade eder. Demirbağ-Bolat (2010) çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığı (Cronbach Alfa katsayısı) ve muhtemel test-tekrar test güvenirliğini hesaplaması olmalıdır.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda ne kadar uyumlu olduğunu gösterir. Bu tür ölçeklerde Cronbach Alfa değerinin genellikle 0.70 ve üzerinde olması beklenir. Güvenirlik değerlerinin ayrıntıları, tezin metodoloji bölümünde mevcuttur.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasının kritik aşaması, ölçeğin faktör yapısını doğrulamaktır. Demirbağ-Bolat (2010), büyük olasılıkla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanarak ölçeğin orijinal yapısını (genellikle ayrı Zorba ve Kurban faktörleri) Türk öğrencileri popülasyonunda da geçerli olup olmadığını araştırmıştır.

Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi psikolojik boyuta yüklendiğini gösterir ve ölçeğin kuramsal yapısını ampirik verilerle desteklenip desteklenmediğini ortaya koyar. Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin nihai formunun ve puanlama yapısını temelini oluşturur.

Araç

Test Type: Psikometrik Ölçek Uyarlaması (Kendini Değerlendirme)

Format: Derecelendirme (Kaynakta belirtilmemiş olup, zorbalık ölçeklerinde sıklıkla Likert tipi veya frekans temelli derecelendirme kullanılır.)

Language Available: Türkçe (Uyarlama Dili)

Population Group: İlköğretim öğrencileri

Age Group: Genellikle 10-12 yaş aralığı (6. Sınıf öğrencileri odaklı)

Population Details: Demirbağ-Bolat'ın çalışması, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulan Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Tokat ilindeki ilköğretim 6. sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

Test Methodology: Grup uygulaması, kağıt-kalem testi.

Anahtar Kelimeler

Akran ilişkileri, Okul iklimi, Sosyal Psikoloji, Zorbalık Davranışları, Mađuriyet, Ölçek Geliştirme, Adaptasyon.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Tezde belirtilmemiştir)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Demirbağ-Bolat, S., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (2010 Tezine göre)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması 2010 yılında tamamlanmıştır.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler, tezin yazarı ve danışmanı ile iletişime geçilerek alınmalıdır. Akademik araştırmalar için Yüksek Lisans Tezi içerisindeki araçların kullanımı genellikle referans gösterilmek suretiyle mümkündür. Ticari kullanım veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarın izni gereklidir.

Kaynaklar

Demirba?-Bolat, S. (2010). İlköretim 6. s?n?f ö?rencilerinin en üst düzeyde e?itim görmesi ve zorban?n **kurban** olma durumlar?n?n durumunun incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Gaziosmanpa?a Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

Tez, Yükseköretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ime aç?kt?r: tez.yok.gov.tr

Zorba-Kurban Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Zorba-Kurban Ölçeği'nin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sunulmam?t?r. Maddeler ve derecelendirme sistemi, Demirba?-Bolat (2010) taraf?ndan haz?rlanan Yüksek Lisans Tezi'nin ekler bölümünde veya metodoloji k?sm?nda yer almaktadır.

Ara?t?rmac?lar, ölçek maddelerine eri?mek için yukarıda belirtilen tez referans?n? kullanmal?dır. Ölçek, muhtemelen zorbal?k davran??lar?n? (örne?in, "Ba?kalar?na vururum, iterim") ve kurban olma durumlar?n? (örne?in, "Bana s?k s?k vurulur veya itilir") ölçen ayr? alt boyutlara ayr?lm?? maddelerden olumaktadır.